

der refererer sig til et ældre Hovedlaan i Modsætning til et yngre. Jeg henstiller denne helt nye Bestemmelse om Tillægs- laan til Tingets velvillige Overvejelse. Kan der findes en bedre, en Bestemmelse, der fyldestgør til alle Sider, skal jeg med Glæde acceptere den. Jeg tror, det vil være ret vanskeligt. Spørgsmaalet er i sig selv ikke uden Vanskelighed, hvad sikkert de, der have praktisk med de herhen hørende Forhold at gøre, ville bekræfte.

I § 16, der omhandler Statshusman- dens Forhold til Kreditten eller Kredit- tens til ham, er der ikke sket nogen For- andring. Jeg tror heller ikke, det er an- befalelsesværdigt at komme ind paa nogen saadan, men det kunne vi jo drøfte under Sagens videre Gang. Jeg tror ikke, at Staten kan udlaane $\frac{9}{10}$ af en Ejendoms Værdi til en Mand og saa lade staa til og lade Trediemand gøre Udlæg hos ham og derved suspendere det, som man ved denne Lov har tilsigtet. Men det behøver ikke at medføre det, som der er klaget over, i alt Fald ikke i den Udstrækning, som der hist og her fra er ført Klage over, at Stats- husmanden stemples som en Borger af anden Klasse. Jeg kan ikke se, at det er nødvendigt i de Konditioner, som oplæses før Auktionens Begyndelse, at slaa fast, at Statshusmanden ikke kan faa Kredit. Det er der ingen Nødvendighed for. Jeg synes, at man skal give Folk Kredit efter deres personlige Kvalifikationer, og der er jo heldigvis mange Statshusmænd, der ere udmærket kvalificerede til at nyde Kredit frem for andre Husmænd, ja Gaardmænd med. Hvis de vedkommende da i den Maade, hvorpaa de optræde over- for Statshusmændene, ville modificere deres Optræden noget, saa at Statshusmanden ikke principielt og uden at det er nødven- digt kommer til at staa som en anden Klasses Borger, tror jeg, det kan lade sig gøre. Jeg tror ikke, at hverken Staten eller de paagældende Husmænd selv kunne være tjente med at komme ud af det For- hold, der har været institueret ved den tidligere § 15, nu § 16.

I § 17 endelig er der en Ændring, der gaar ud paa, at imod den Mand, der gør sig skyldig i Brud paa sit Forhold til Kreditor, Staten, altsaa handler i Strid med Panteobligationen, som han har ud- stedt, kan der skrides ind straks, Laanet er forfaldet til skadesløs Betaling uden Opsigelse. Det har nemlig vist sig, at det kan være vanskeligt at faa fat i den, der saaledes forbryder sig mod sin Forskriv- ning. Der er ingen berettiget Interesse,

der tjenes ved at hindre, at der skrides ind imod ham, medens Tid er, og medens han endnu kan findes. Dette er i Hoved- sagen de Ændringer, der foreslaas i Lov- forslaget.

Sammen med de Bemærkninger, der ledsage Lovforslaget, findes en Oversigt over de i Finansaaret 1907—08 oprettede Husmandsbrug saavel som over samtlige i Tidsrummet 1900—01 til 1907—08 opret- tede Brug. Det fremgaar heraf, at der er oprettet tilsammen 3,820 Statshuse, og at Statens Udlaanssum dertil har været 15,172,000 Kr. Der er altsaa af Staten udlaant noget under 2 Mill. Kr. aarligt. Naar man nu holder i Erindring de Æn- dringer i Landarbejdernes Favør, som her foreslaas, og at Udlaanssummen herefter bliver $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr. aarligt, vil man se, at denne Lov, hvis Forslaget opføres til Lov, betegner et betydeligt Fremskridt fra det bestaaende. Jeg forudsætter, at Loven føres ud i Livet, saa godt som det er mu- ligt. I saa Henseende maa man stole paa de Kommissioner, der skulle medvirke ved Tilvejebringelsen og Tilsynet, men ogsaa paa de paagældende Jordlodtagere selv og paa endnu en tredje Faktor, den offentlige Mening. Det kan ikke nægtes, at der er adskillige Tilstælde af Misbrug af Loven, d. v. s., det sker hist og her, og maaske i ikke saa ganske faa Tilstælde, at en Familie bliver bunden fast til en Jordlod, der slet ikke egner sig til det Brug, der skal gøres af den. Det maa Kommissionerne saa me- get som muligt se at hindre. Men jeg appellerer ogsaa til den offentlige Mening, hvad enten den giver sig Udtryk igennem Husmandssammenslutningerne eller andre Organisationer, saaledes at det bliver be- tragtet som en Skam at udnytte denne Lov til Fordel for den enkelte private Jord- besidder, Sælgeren, og til Skade for dem, for hvis Skyld den hele Foranstaltning er truffen. Det er min Tro, at denne Lov, ført ud i Livet saa godt som det er mu- ligt, vil bringe Held og Lykke for de Hun- dreder og Tusinder, der i Løbet af Aarene skulle sætte Bo i Kraft af de Bestemmel- ser, som her ere givne. Loven er foreslaaet at skulle gælde i 10 Aar. $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr. aarlig, det er 35 Mill. Kr., som her til- bydes den Kreds af Mennesker, som vil benytte de særdeles gunstige Betingelser, der her bydes. Maatte det da ske, at denne Foranstaltning naar at fyldestgøre sin Hen- sigt! Hermed være Lovforslaget anbefalet til det høje Tings Velvillie.

Det næste Lovforslag, jeg har den Ære at forelægge for det høje Ting, er en di-